18 ангажимента за „Вяра за правата на човека “

Ние, представители на религиозни и граждански организации, работещи в областта на правата на човека, събрани в Бейрут на 28-29 март 2017 г., изразяваме дълбокото си убеждение, че нашите религии и вярвания споделят обща ангажираност към **защитата на достойнството и равната стойност на всички човешки същества**. Споделените човешки ценности и равното достойнство са следователно общи корени на нашите култури. Вярата и правата трябва да се подкрепят взаимно. Индивидуалното и колективното изразяване на религиите или убежденията процъфтява в среда, в която се защитават правата на човека, основани на равната стойност на всички хора. По същия начин правата на човека могат да се възползват от дълбоко вкоренените етични и духовни основи, предоставени от религиите или убежденията.

Настоящата декларация „Вяра за правата на човека “ е насочена към лица, принадлежащи към религии и убеждения във всички региони на света, с цел да се укрепят сплотени, мирни и уважителни общества на основата на обща платформа, ориентирана към действие, договорена от всички заинтересовани страни и отворена за всички участници, които споделят нейните цели. Ние ценим факта, че нашата декларация „Вяра за правата на човека “, подобно на своя предшественик Рабатския план за действие, е била изготвена и проведена под егидата и с подкрепата на Организацията на Обединените Нации, която представлява всички народи по света, и обогатена от механизмите на ООН за правата на човека, като специалните докладчици и членовете на договорните органи.

Планът за действие от Рабат от 2012 г.[1] формулира три конкретни основни отговорности на религиозните лидери: (а) Религиозните лидери трябва да се въздържат от използването на послания на нетърпимост или изрази, които могат да подбуждат към насилие, враждебност или дискриминация; (б) Религиозните лидери имат също така решаваща роля в категоричното и своевременно изразяване на позиция срещу нетърпимостта, дискриминационните стереотипи и проявите на реч на омраза; и (в) Религиозните лидери трябва да бъдат категорични, че насилието никога не може да бъде толерирано като отговор на подбуждане към омраза (например насилието не може да бъде оправдано с предишна провокация).

За да се даде конкретен ефект на трите основни отговорности, формулирани в Плана за действие от Рабат, който многократно е бил положително цитиран от държавите, ние формулираме следната таблица **с 18 ангажимента за „Вяра за правата на човека “**,[2] , включваща съответни последващи действия:

I. Нашата най-фундаментална отговорност е да **се застъпим и да действаме за правото на всеки на свободен избор** и по-специално за свободата на мисълта, съвестта, религията или убежденията на всеки. Потвърждаваме ангажимента си към универсалните норми[3] и стандарти[4] , включително член 18 от Международния пакт за граждански и политически права, който не допуска никакви ограничения на свободата на мисълта и съвестта, или на свободата да изповядваш, или да приемеш религия, или убеждения по свой избор. Тези свободи, безусловно защитени от универсалните норми, са също така, свещени и неотменими права според религиозните учения.
   - *„Няма принуда в религията.“ (Коран 2:256);*
   - *„Истината е от вашия Господ; така че нека вярва този, който иска, и нека не вярва този, който иска“ (Коран 18:29);*
   - *„Но ако служенето на Господа ви се струва неприемливо, изберете си днес кого ще служите...“ (Йосуа 24:15)*
   - *„Никой не трябва да принуждава друг; никой не трябва да експлоатира друг. Всеки, всеки индивид, има неотменимо право от раждането си да търси и преследва щастието и самореализацията. Любовта и убеждаването са единственият закон на социалното съгласие.“ (Гуру Грант Сахиб, стр. 74)*
   - *„Когато свободата на съвестта, свободата на мисълта и правото на словото преобладават – тоест, когато всеки човек според собствените си идеали може да изразява своите убеждения – развитието и растежът са неизбежни.“ (Абдул-Баха)*
   - *„Хората трябва да се стремят да се отнасят един към друг така, както биха искали да се отнасят към тях – с толерантност, внимание и състрадание.“ (Златно правило)*[5]

II. Ние разглеждаме настоящата декларация „Вяра за правата на човека “ като **общ минимален стандарт за вярващите (теисти, нетеисти, атеисти или други)**, основан на нашето убеждение,

че тълкуването на религията или вярата трябва да допринася за нивото на защита на човешкото достойнство, което осигуряват създадените от човека закони.

III. Тъй като религиите са неизбежно обект на човешко тълкуване, ние се ангажираме да **насърчаваме конструктивен диалог за разбирането на религиозните текстове**. Следователно критичното мислене и дебатът по религиозни въпроси не само трябва да се толерират, но и да се насърчават като необходимо условие за просветени религиозни тълкувания в един глобализиран свят, съставен от все по-мултикултурни и мултирелигиозни общества, които постоянно се сблъскват с променящи се предизвикателства.

IV. Ние се ангажираме да **подкрепяме и насърчаваме равното третиране** във всички области и прояви на религията или вярванията и да осъждаме всички форми на дискриминационни практики. Ние се ангажираме да **предотвратяваме използването на понятието „държавна религия“ за дискриминация срещу което и да е лице или група** и считаме всяко такова тълкуване за противоречащо на единството на човечеството и равната достойнство на човешкия род. По същия начин, ние се ангажираме да предотвратяваме използването на „доктринален секуларизъм“ за ограничаване на пространството за религиозен или вероизповеден плурализъм в практиката.

- *„Тогава Петър заговори: „Сега разбирам колко е вярно, че Бог не прави разлика между хората.“ (Деяния 10:34)*

V. Ние се ангажираме да **гарантираме недискриминация и равенство между половете** при прилагането на тази декларация за „Вяра за правата на човека “. Ние се ангажираме конкретно да преразгледаме, всеки в рамките на съответната си компетентност, онези религиозни разбирания и тълкувания, които изглеждат като затвърждаващи неравенството между половете и вредните стереотипи или дори толериращи насилието на основата на пола. Ние се ангажираме да гарантираме справедливост и равна стойност на всички, както и да утвърдим правото на всички жени, момичета и момчета да не бъдат подлагани на никаква форма на дискриминация и насилие, включително вредни практики като генитално осакатяване на жени, детски и/или принудителни бракове и престъпления, извършени в името на т.нар. чест.

- *„Мъжът трябва да уважава жена си повече, отколкото уважава себе си, и да я обича толкова, колкото обича себе си.“ (Талмуд, Йебамот, 62,б)*
- *„Никога няма да позволя да се загуби работата на никого от вас, мъж или жена, защото вие сте един от друг.“ (Коран 3, 195)*
- *„О, човечество, наистина Ние ви създадохме от мъж и жена и ви направихме народи и племена, за да се познавате един друг.“ (Коран 49:13)*
- *„По образа Си Бог създаде човека мъж и жена. Той ги създаде.“ (Битие 1, 27)*
- *„Най-добрият сред вас е този, който е най-добър към жена си.“ (Хадис)*
- *„Жената е приятел и партньор за цял живот. Жената е тази, която продължава рода. Как можем да мислим лошо за тази, от която се раждат най-великите? От жена се ражда жена: никой не може да съществува без жена.“ (Гуру Грант Сахиб, стр. 473)*
- *„Светът на човечеството притежава две крила – мъжкото и женското. Докато тези две крила не са равностойни по сила, птицата няма да лети. Докато жените не достигнат същото ниво като мъжете, докато не се радват на същата сфера на дейност, изключителни постижения за човечеството няма да бъдат реализирани“ ('Абдул-Баха)*
- *„Всеобхватният, холистичен и ефективен подход към изграждането на капацитет трябва да има за цел да ангажира влиятелни лидери, като традиционни и религиозни лидери [...]“ (Съвместна обща препоръка № 31 на Комитета за премахване на дискриминацията срещу жените/общ коментар № 18 на Комитета за правата на детето относно вредните практики, CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18, параграф 70)*

VI. Ние се ангажираме да **защитаваме правата на всички лица, принадлежащи към малцинства** в съответните области на нашата дейност, и да защитаваме тяхната свобода на религия или убеждения, както и правото им на равно и ефективно участие в културния, религиозния, социалния, икономическия и обществения живот, както е признато в международното право в областта на правата на човека, като минимален стандарт на солидарност между всички вярващи.

VII. Ние се ангажираме да **осъждаме публично всички случаи на подбуждане към омраза, които водят до насилие, дискриминация или враждебност**, включително тези, които водят до

жестоки престъпления. Ние носим пряка отговорност да осъждаме такова подбуждане, особено когато то се извършва в името на религията или убежденията.

- *„Ето заповедта: Направи на извършителя, за да го накараш да направи.“ (Древен Египет, Средното царство);*
- *„Въздай на злото с добро и на доброто с добро.“ (Конфуций)*
- *„Не прави на приятеля си това, което мразиш.“ (Талмуд, Шабат, 31,а)*
- *„Всяка дума, която изричаме, трябва да бъде подбрана с внимание, защото хората ще я чуят и ще бъдат повлияни от нея за добро или за зло.“ (Буда)*
- *„Чрез самоконтрол и като направиш дхарма (правилното поведение) свой основен фокус, отнасяй се към другите така, както се отнасяш към себе си.“ (Махабхарата)*
- *„Не отмъщавай и не таи злоба към родните си. Обичай ближния си като себе си.“ (Левит 19:18)*
- *„Затова, всичко, което искате да правят хората за вас, правете и вие за тях, защото това е законът и пророците.“ (Матей 7:12)*
- *„Не приписвай на никого това, което не би приписал на себе си, и не казвай това, което не правиш.“ (Бахаулла)*

VIII. Затова се ангажираме да установим, всеки в своята сфера, политики и методики за **наблюдение на тълкувания, решения или други религиозни възгледи**, **които явно противоречат на универсалните норми и стандарти за правата на човека**, независимо дали са изразени от официални институции или от самопровъзгласили се лица. Възнамеряваме да поемем тази отговорност по дисциплиниран и обективен начин, само в рамките на собствената си компетентност и по интроспективен начин, без да съдим вярата или убежденията на другите.

- *„Не съдете, за да не бъдете съдени. Защото както съдите другите, така ще бъдете съдени, и с каквато мярка мерите, така ще ви се отмери.“ (Библията, Матей 7:1-2)*
- *„Приучи сърцето си към милосърдие към подчинените и към обич и доброта към тях... тъй като те са от два вида – или твои братя по религия, или твои събратя по сътворение... Затова проявявай към тях прошка и милост, така както би искал Аллах да прояви към теб прошка и милост.“ (Писмо от халиф Али до Малик Аштар, управител на Египет)*
- *„Основната цел на религията на Бога е да установи единство между хората. Божествените Проявления бяха основатели на средствата за братство и любов. Те не дойдоха, за да създадат раздор, раздори и омраза в света. Религията на Бога е причина за любов, но ако тя се превърне в източник на вражда и кръвопролитие, тогава със сигурност отсъствието ѝ е за предпочитане пред съществуването ѝ, защото тогава тя става сатанинска, вредна и пречка за човешкия свят.“ (‘Абдул-Баха)*

IX. Ние също се ангажираме да се въздържаме, да се противопоставяме и **да осъждаме** съвместно **всяко публично осъждане от страна на всеки, който в името на религията има за цел да дискредитира религията или вярванията на друго лице** или общност по начин, който би ги изложил на насилие в името на религията или на лишаване от човешките им права.

X. Ние се ангажираме **да не даваме кредит на изключващи тълкувания, които се позовават на религиозни основания** по начин, който би инструментализирал религиите, вярванията или техните последователи с цел да подтикне към омраза и насилие, например за изборни цели или политически облаги.

XI. Също така се ангажираме **да не потискаме критичните гласове** и мнения по въпроси, свързани с религията или убежденията, колкото и погрешни или обидни да се възприемат, в името на „свещеността“ на темата, и призоваваме държавите, които все още имат закони срещу богохулството или вероотстъпничеството, да ги отменят, тъй като такива закони имат потискащо въздействие върху ползването на свободата на мисълта, съвестта, религията или убежденията, както и върху здравословния диалог и дебат по религиозни въпроси.

XII. Ние се ангажираме да продължим **да усъвършенстваме учебните програми, учебните материали и учебниците**, когато някои религиозни тълкувания или начинът, по който те се представят, могат да породят впечатление за толерантност към насилие или дискриминация. В този контекст ние се ангажираме да насърчаваме зачитането на плурализма и многообразието в областта на религията или вярванията, както и правото да не се получава религиозно обучение, което е в противоречие с убежденията на дадено лице. Ние също така се ангажираме да **защитаваме академичната свобода и свободата на изразяване** в

съответствие с член 19 от Международния пакт за граждански и политически права в рамките на религиозния дискурс, с цел да насърчим религиозното мислене да бъде способно да се изправи пред нови предизвикателства, както и да улесни свободното и творческо мислене. Ние се ангажираме да подкрепяме усилията в областта на религиозните реформи в образователната и институционалната сфера.

- *„Единствената възможна основа за здрава морал е взаимната толерантност и уважение." (А.Дж. Айър)*

XIII. Ние се ангажираме да надграждаме върху опита и поуките**,** извлечени **от работата с деца и младежи,** които са жертви или уязвими към подбуждане към насилие в името на религията, с цел да разработим методологии и адаптирани инструменти и нарративи, които да позволят на религиозните общности да се справят ефективно с това явление, като обърнем специално внимание на важната роля на родителите и семействата за откриването и справянето с ранните признаци на уязвимост на децата и младежите към насилие в името на религията.

- *„Не позволявай на никого да те презира, защото си млад, но бъди пример за вярващите в речта, в поведението, в любовта, във вярата и в чистотата." (1 Тимотей 4:12)*

XIV. Ние се ангажираме да насърчаваме, в рамките на съответните си сфери на влияние, наложителната необходимост от осигуряване **на спазването** на *принципите на поведение на Международното движение на Червения кръст и Червения полумесец и неправителствените организации в програми за реагиране при бедствия*,[6] особено че помощта се предоставя независимо от вероизповеданието на получателите и без никаква неблагоприятна дискриминация, и че помощта няма да се използва за насърчаване на определена религиозна гледна точка.

XV. Ние се ангажираме **да не принуждаваме хора в уязвимо положение** да се откажат от своята религия или убеждения, **нито да ги експлоатираме** за тази цел, като зачитаме напълно свободата на всеки да има, приема или променя религия или убеждения, както и правото да ги изразява чрез учение, практика, поклонение и спазване, индивидуално или в общност с други, публично или частно.

XVI. Ние се ангажираме да **използваме духовната и морална тежест на религиите и убежденията** с цел да укрепим защитата на всеобщите права на човека и да разработим превантивни стратегии, които да адаптираме към местния контекст, като се възползваме от потенциалната подкрепа на съответните органи на Организацията на Обединените Нации.

- *„Обичай ближния си като себе си. Няма по-голяма заповед от тези" (Марко 12, 31)*
- *„Но обичайте враговете си, правете им добро и им давайте, без да очаквате нищо в замяна. Тогава наградата ви ще бъде голяма" (Лука 6, 35)*
- *„Богът е винаги чист, като слънцето, което дарява утеха и топлина на всички. Богът гледа на всички еднакво, като вятъра, който духа еднакво върху царя и бедния просяк." (Гуру Грант Сахиб, стр. 272)*
- *„Религията на Бога и Неговият божествен закон са най-мощните инструменти и най-сигурните средства за изгрева на светлината на единството между хората. Напредъкът на света, развитието на нациите, спокойствието на народите и мирът на всички, които живеят на земята, са сред принципите и заповедите на Бога." (Бахаулла)*

XVII. Ние се ангажираме да се подкрепяме взаимно при прилагането на тази декларация чрез **обмен на практики**, взаимно усъвършенстване на капацитета и редовни дейности за актуализиране на уменията на религиозни и духовни проповедници, учители и инструктори, особено в областите на комуникацията, религиозните или вероизповедните малцинства, медиацията между общностите, разрешаването на конфликти, ранното откриване на напрежение в общностите и техниките за отстраняване на последиците В този дух ще проучим начини за развиване **на устойчиви партньорства със специализирани академични институции**, за да насърчим интердисциплинарните изследвания по конкретни въпроси, свързани с вярата и правата, и да се възползваме от резултатите им, които биха могли да бъдат използвани в програмите и инструментите на нашата коалиция „Вяра за правата на човека ".

XVIII. Ние се ангажираме да **използваме технологичните средства по-творчески и последователно**, за да разпространяваме тази декларация и последващите послания на „Вяра за правата на

човека “, с цел да укрепим сплотените общества, обогатени от многообразието, включително в областта на религиите и убежденията. Ще разгледаме също така начини за създаване на инструменти за изграждане на капацитет и за достигане до по-широка аудитория, които да бъдат достъпни на различни езици за използване на местно равнище.

www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/FaithForRights.aspx

---

[1] Вж. документ на ООН A/HRC/22/17/Add.4, приложение, допълнение, параграф 36.

[2] Вж. член 18 от Международния пакт за граждански и политически права: „(1) Всеки човек има право на свобода на мисълта, съвестта и религията. Това право включва свободата да изповядва или да приема религия или убеждения по свой избор, както и свободата, индивидуално или в общност с други, публично или частно, да изразява своята религия или убеждения чрез богослужение, обреди, практика и учение. (2) Никой не може да бъде подлаган на принуда, която би нарушила свободата му да изповядва или да приеме религия или убеждения по свой избор. (3) Свободата да изповядва религия или убеждения може да бъде ограничавана само по закон и доколкото това е необходимо за защитата на обществената безопасност, реда, здравето или морала или основните права и свободи на другите. (4) Държавите-участнички в настоящия пакт се задължават да зачитат свободата на родителите и, когато е приложимо, на законните настойници да осигуряват религиозно и морално възпитание на децата си в съответствие с техните убеждения.

[3] Те включват Конвенцията за предотвратяване и наказване на престъплението геноцид (1948 г.); Конвенцията за статута на бежанците (1951 г.); Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация (1965 г.); Международния пакт за граждански и политически права (1966 г.); Международния пакт за икономически, социални и културни права (1966 г.); Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация срещу жените (1979 г.); Конвенцията срещу изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание (1984 г.); Конвенцията за правата на детето (1989 г.); Международната конвенция за защита на правата на всички мигранти и членовете на техните семейства (1990 г.); Конвенция за правата на хората с увреждания (2006 г.); и Международна конвенция за защита на всички лица от насилствено изчезване (2006 г.).

[4] Те включват Всеобщата декларация за правата на човека (1948 г.); Декларация за премахване на всички форми на нетолерантност и дискриминация на основата на религия или убеждения (1981 г.); Декларация за правата на лицата, принадлежащи към национални или етнически, религиозни и езикови малцинства (1992 г.); Принципи на поведение на Международното движение на Червения кръст и Червения полумесец и неправителствените организации в програми за реагиране при бедствия (1994 г.); Декларация на ЮНЕСКО за принципите на толерантността (1995 г.); Заключителен документ на Международната консултативна конференция за училищното образование във връзка със свободата на религията или вярванията, толерантността и недискриминацията (2001 г.); Насоки от Толедо за преподаването на религии и вярвания в държавните училища (2007 г.); Декларация на Организацията на Обединените Нации за правата на коренните народи (2007 г.); Хагска декларация за „Вярата за правата на човека“ (2008 г.); Принципи от Камдън за свободата на изразяване и равенството (2009 г.); Резолюция 16/18 на Съвета по правата на човека относно борбата срещу нетърпимостта, негативните стереотипи и стигматизацията, както и дискриминацията, подбуждането към насилие и насилието срещу лица на основата на религия или убеждения (и Истанбулски процес, 2011 г.); План за действие от Рабат за забрана на пропагандата на национална, расова или религиозна омраза, която представлява подбуждане към дискриминация, вражда или насилие (2012 г.); Рамката за анализ на жестоките престъпления (2014 г.); Планът за действие на генералния секретар за предотвратяване на насилието, основано на екстремизъм (2015 г.); както и Декларацията от Фес за предотвратяване на подбуждането към насилие, което може да доведе до жестоки престъпления (2015 г.).

[5] Всички цитати от религиозни или вероизповедни текстове са предоставени от участниците в семинара в Бейрут във връзка с тяхната собствена религия или вероизповедание и имат само илюстративен характер и не са изчерпателни.

[6] Вж.www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-1067.pdf .